

Mezinárodní odborná konference

JOSIP PLEČNIK a sakrální architektura 1. poloviny 20. století

Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně jako součást středoevropské architektonické scény

Praha se na přelomu dvacátých a třicátých let 20. století stala místem střetávání zcela rozličných architektonických přístupů k jedinému stavebnímu druhu: kostelu.

Vedle chrámu Nejsvětějšího Srdce Páně projektovaného Josipem Plečnikem rostl opodál konstruktivistický Husův sbor architekta Pavla Janáka, programově odvážně koncipovaný s obytnou částí a divadlem, na dohled ve Vršovicích projektoval pro katolickou církev architekt Josef Gočár funkcionalistický kostel sv. Václava.

Cílem konference je hlubší nahlédnutí do procesu projektování kostela, jakožto svébytného stavebního druhu v kontextu mladého demokratického státu a jeho církevních denominací. Jedním z východisek se stane nově vydaná kompletní edice Plečnikových dopisů adresovaných na farnost Nejsvětějšího Srdce Páně. Její studium může poskytnout základ k nastínění dobové atmosféry a připravenosti či ochoty k přijímání moderní architektury v jednotlivých církvích.

Jednodenní konference

Sobota, 5. 11. 2011, 8. 30–17. 30 h,

Vysoká škola uměleckoprůmyslová, Palachovo nám. Praha 1

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentovaná prohlídka kostela Nejsvětějšího Srdce Páně
Neděle, 6. 11. 2011, 15.00 h.

VÝSTUPY

Sborník s přednesenými příspěvky bude on-line prezentován na internetovém portálu
www.archifest.cz

POŘÁDÁ

Přátelé Prahy 3, o. s. v rámci Archifestu 2011

PRODUKCE

Jiří Horský, Dana Schlaichertová

PODPORA

Konference je finančně podpořena z grantového programu Městské části Praha 3

SPOLUPRÁCE

MČ Praha 3, VŠUP, FA ČVUT, Centrum teologie a umění,
Velvyslanectví republiky Slovinsko

MEDIÁLNÍ PARTNER

www.archifest.cz, ERA 21

ÚČASTNÍCI KONFERENCE

ODBORNÝ GARANT

Dr. Damjan Prelovšek, dr. h. c. VŠUP

MODERÁTOR

Prof. Tomáš Vlček

Dr. Damjan Prelovšek

Širší souvislosti Plečnikovy sakrální tvorby

Autor se ve svém příspěvku zabývá přehledem Plečnikovy sakrální tvorby a porovnává jeho Pražský kostel s jeho jinými církevními stavbami mimo Českou republiku. Plečnikovým ideálem byla raná křesťanská tvorba a on sám se vždy pokoušel vracet k nezkaženým začátkům víry a touto cestou reformovat moderní liturgie. Podle toho jak hodně experimentoval s církevními půdorysy a kolik různých liturgických vynálezů uskutečnil, můžeme Plečnika připojit k průkopníkům předkoncilového sakrálního umění 20. století. Snažil se stavět kostely, ve kterých by se věřící cítili bezpečně v blízkosti Boha a zpívání před oltářem by bylo dobře viditelné a také dobře slyšet. Proto se odvracel od moderních expresivních a hodně transparentních staveb.

Prof. PhDr. Pavel Kalina, CSc.

Plečnikův kostel Nejsvětějšího Srdce Páně a proměny sakrálního prostoru v meziválečné architektuře

Vinohradský kostel Nejsvětějšího Srdce Páně zaujímá významné místo nejen v kontextu Plečnikova díla, ale také ve vývoji dispozice sakrálního prostoru v rámci architektury římskokatolických kostelů. Příspěvek má poukázat na originalitu Plečnikova pojetí, a to ve srovnání s progresivními snahami autorových německých a amerických současníků. Hledání nového pojetí sakrálního prostoru při tom bude ukázáno v souvislosti se snahami o liturgickou obnovu uvnitř katolické církve, které přecházely reformám Druhého vatikánského koncilu.

Prof. dr. Jindřich Vybíral, CSc.

Plečnik versus Bauer

Tématem bude porovnání dvou předních žáků, ale i kritiků Otto Wagnera, kteří se v roce 1913 střetli ve sporu o nástupnictví po Wagnerovi na vídeňské Akademii. Tvůrčí přístupy obou tvůrců budou předvedeny na příkladech ze sféry sakrální architektury.

Prof. Dr. Ákos Moravánszky
Metallic Tents, Stone Curtains: Plečnik and the „Stoffwechseltheorie“ von Gottfried Semper

PhDr. Helena Čižinská, roz. Smetáčková
Zbožnost a liturgie v díle Josipa Plečnika

Josip Plečnik ve svých projektech vycházel z názorů svého profesora Otto Wagnera z vídeňské Akademie a především architekta a významného teoretika architektury Gottfrieda Sempera, hlásajícího návrat k antice. Méně známý je vliv Plečnikova bratra Andreje, asketického katolického kněze a Beuronské umělecké školy, která vznikla v benediktinském klášteře v Beuronu v Badensku-Würtembersku. Jedinečnost Plečnikova odkazu v sakrální architektuře např. ukazuje unikátní drobný prostor oratoře za oltářem v kostele Nejsv. Srdce Páně v Praze pro díkůčinění kněze po mši svaté. Aktuálnost jeho díla dokládá pravidelné používání ambonů v Praze a Šišce v Lublani při liturgii, ačkoli kazatelny byly po 2. vatikánském koncilu v drtivé většině opuštěny.

Prof. Dr. Tomáš Valena
Inovace & tradice. Témata a prostorové koncepce u Plečnikových přestavb kostelů

S cca 13 realizovanými či nerealizovanými projekty zaujímají přestavby kostelů v Plečnikově opusu sakrální architektury důležité místo. Sem patří centrální projekty jako nerealizovaná přestavba poutního kostela v Trsatu na Rijeki či farní kostel Nanebevstoupení Páně v Bogojině. Na těchto projektech přestavb sakrálních staveb se dá názorně ukázat Plečnikův specifický způsob kontextuálního navrhování, vyvíjení inovativních prostorových konceptů z daností místa i jeho vztah k tradici a dějinné kontinuitě.

Dr. Zuzana Güllendi-Cimprichová, M. A.
Pamiatkova hodnota religiozita. K pamiatkarskemu pojmu Josipa Plečnika

Charakteristická črta Plečnikovej tvorby je jeho záujem na zachovaní historických pamiatok a ich integrácie do novostavieb. Obzvlášť veľký záujem architekta patrilo sakralným pamiatkam, ktorých zachovanie postuloval k hlavnej úlohe pamiatkovej starostlivosti. Plečnikov pamiatkarsky pojem dominovala religiozita a z nej vyplývajúca pieta pred posvetenou pamiatkou a zemou, na ktorej sa kostol nachádzal. V integrácii sakrálnej pamiatky alebo prevzatí jej pôdorysu videl možnosť vzniku novostavby. Plečnik zostavil svoj vlastný kanón pamiatkových hodnôt, v ktorom bola na prvom mieste ním definovaná sakralná hodnota. Tento kanón presadil v jeho tvorbe konsekvantne napriek tomu, že tým hodnota staroby prišla do úzadia.

Doc. Mgr. Martin C. Putna, Dr.
Plečnik na pomezí náboženských kultur: mezi katolicismem a masarykismem

Plečnikova celoživotní aktivní příslušnost k římskokatolické církvi je věcí obecně známou, stejně jako jeho práce pro Masaryka. Méně pozornosti bylo věnováno otázce, jak se vlastně v jeho vědomí, názorech a sebereflexi slučují tyto dva poměrně odlišné duchovní světy: Na jedné straně vášnivý katolicismus (v podobě rakouského klerikalismu a slovenského národně orientovaného katolicismu), na druhé straně sblížení s liberálně náboženským, v podstatě protikatolickým světem Masarykovým. Reflexe bude provedena na základě Plečnikových textů, především jeho korespondence s osobnostmi slovenské a české kultury.

Ing. arch. Mgr. Norbert Schmidt
Josip Plečnik a jeho význam pro současnou debatu o cíkvi, architektuře a umění

Příspěvek se zaměří na kritické zhodnocení významu díla a myšlení architekta Josipa Plečnika v zrcadle tehdejších, ale především současných debat, praktických pokusů a realizací na poli současné sakrální architektury, křesťanského umění a vůbec debaty církve a umění, případně teologické relevance současné tvorby. Pokusí se odpovědět na otázku, v čem by mohlo jeho dílo být inspirativní i pro dnešní teology, architektky a umělce.

Partneři:

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze
Academy of Arts Architecture and Design Prague

VELEPOSLANSTVO REPUBLIKE SLOVENIJE
VELYVYSLANECTVI REPUBLIKY SLOVINSKO

Mediální partneři:

www.archifest.cz
ERA21